Drees zegt dat dit Congres, dat naar omvang het grootste is dat de Partij van de Arbeid heeft gehouden, hem diep heeft getroffen. Het is de typisch democratische samenkomst van een levende partij met haar meningsverschillen en haar critiek, maar ook een partij, getuigend in heel de wijze waarop men spreekt en handelt, van de innige verbondenheid onderling als kameraden, staande voor één doel.

Spr. herinnert aan de oprichting van de Partij. Hij spreekt een persoonlijk woord over Koos Vorrink, die hij eerst ten volle heeft leren kennen in de jaren van strijd tijdens de bezetting. Vanaf het begin stond hij èn in de strijd èn in de voorbereiding van de toekomst. Tot op het ogenblik dat hij in gevangenschap werd gevoerd, heeft hij voortdurend die twee taken vervuld: de strijd tegen de vijand en het actieve verzet, maar tevens de voorbereiding van de toekomst, de verbreding van de grondslag van het democratisch-socialisme. Veel van wat hij voorbereidde en wat ook anderen wilden uit de groepen waarmee wij in de bezetting in aanraking kwamen, heeft rijke vruchten gedragen.

Wanneer wij nu naar de Partij en naar het land zien, dan mogen wij zeggen dat wat door hem is voorbereid en door vele anderen, al heeft het niet de omvang bereikt die wij toen wel eens hoopten, toch een groot stuk werkelijkheid in ons land vertegenwoordigt. Ook Schermerhorn droeg met zijn brede visie veel bij tot de grondslagen, waarop de Partij kon worden gebouwd en tot het wekken van de [missing] maar er is veel moois gebleven en er liggen voor [missing] Dit Congres is getuige geweest door de verklaring van Joan Willems van het verkrijgen van de zekerheid, dat de grondslag waarop wij gebouwd zijn, gehandhaafd kan worden, dat wij verenigd kunnen blijven als mensen van verschillende levensbeschouwing in de strijd voor één ideaal en in de opbouw van een grootse beweging, nationaal en internationaal, ook van de opbouw van ons land. Wij zijn ook getuige geweest van wat er werkelijk aan eenheid in deze beweging leeft Er zijn zonder twijfel ook meningsverschillen, maar wij blijven goede vrienden en wij zijn er zeker van dat wij goed zullen kunnen blijven samenwerken. Men vergist zich, wanneer men rekent op onoverbrugbare tegenstellingen, in de idee die er in ons leeft, en de geest die ons bezielt, de wil die ons verenigt.

Het is goed geweest, dat men zich hier vrij heeft kunnen uitspreken, het is een getuigenis geweest van wat wij samen weer zullen kunnen doen.

Er is gewezen op de voorspoed in ons land. Het is wonderlijk wanneer men denkt hoe wij in de eerste jaren na de oorlog worstelden met het probleem van de werkloosheid,

terwijl wij nu een tekort aan arbeidskrachten hebben. Wij hebben een merkwaardige opleving meegemaakt, die er in ieder geval van getuigt, dat het gevoerde beleid niet zo is geweest als men wel eens stelde, alsof wij de productieve kracht van ons land zouden ondermijnen en alleen aan verdelen zouden denken en niet aan werken.

De bewondering van de wereld gaat uit naar de wijze waarop Nederland zich weer heeft opgericht.

Er is tegelijk getuigd van de gevaren, die ook die voorspoed meebrengt, van de mogelijkheden van een omslag en van de noden die er nog bestaan in ons land zowel als internationaal. Uit dat tweeërlei besef kunnen wij kracht putten: uit het besef van wat mogelijk is geweest in nu bijna tien jaar, hoe wij ons strijdkarakter hebben kunnen handhaven en tevens mee onze krachten hebben kunnen geven aan de opbouw.

Wanneer wij wat nog te doen overblijft strijdvaardig aanpakken en constructie en met grootse idealen voor ogen, dan mogen wij vertrouwen, dat wij de lijn die wij zien als wij terugkijken, ook doorgetrokken mogen denken naar de toekomst en dan — naar wij hopen — nog beter en steviger.

Dit Congres, in zijn meningsverschillen en zijn wil tot eensgezindheid, is een goed beeld van wat de democratie behoort te zijn. De democratie, waarin men zich volkomen vrij moet kunnen uiten en tevens zich bewust moet blijven van de noodzaak in de verhouding van mens tot mens, van groep tot groep, bereid te zijn tot samenwerking waar mogelijk om tot de opbouw van land en wereld te komen Natuurlijk is de eenheid in de Partij een veel sterkere en grotere geestelijke gebondenheid, maar de mogelijkheid tot samenwerking met anderen in ons land en elders moet er ook zijn.

Wij hebben Koos Vorrink gemist, maar hebben de grootste waardering voor de wijze waarop Hein Vos het voorzitterschap heeft waargenomen, naast veel ander werk, en in het bijzonder ook dit Congres heeft geleid.

Het Congres bevestigt deze dank met applaus.

Drees voegt daaraan toe, dat wij ook allen met groot vertrouwen zien naar onze nieuwe voorzitter, die zo lange ervaring heeft in de politieke strijd, maar die ook in de tijd van het verzet mee vooraan heeft gestaan, alle risico's heeft gedragen en die in de tijd van de vernieuwing mee het volle besef heeft gehad van wat het betekende op de bredere grondslag van de samenwerking tussen verschillende geestelijke richtingen, de strijd voor socialisme en democratie te voeren.

Ook hiermede betuigt het Congres instemming.

[missing]neer spr. ziet naar de groei van de Partij en van de krant, naar de groei van aanverwante organisaties, dan ziet hij niet in waarom wij zo'n slechte periode voor de Partij van de Arbeid tegemoet zouden gaan. Men kan erop vertrouwen, dat de partijgenoten die reeds zoveel tot stand hebben gebracht, in het bijzonder ook de Fakkeldragers, weer hun schouders onder het werk zullen zetten.

Spr. zegt, dat hij zijn best doet als voorzitter van een gemengd kabinet en als minister-president zoveel mogelijk te zijn de vertegenwoordiger van ons volk in zijn geheel. De regering zou zwakker staan, wanneer de leden daarvan die uit bepaalde bevolkingsgroepen voortkomen, de verbindingen daarmee loslieten en zich niet weer eens dompelden in het versterkende bad van de saamhorigheid met gelijkdenkenden, én daardoor een stuk van het vertrouwen zouden missen, omdat men niet enkel de technische bestuurder moet zijn, maar ook degeen van wie men in de bevolking begrijpt wat men wil, wat men doet en waarom men het doet en waarbij de verbondenheid met die groepen waarmee men in de eerste plaats contact heeft, behouden blijft.

Als wij zien uit welke diepten van ellende wij na de bevrijding gekomen zijn en hoe in onze beweging die verschillende groepen zijn samengekomen, waarvan altijd moest worden afgewacht of zij tot eenheid zouden groeien, als wij zien naar de weg die is afgelegd en naar het heden, dan zijn wij inderdaad tot een prachtige eenheid in de Partij gekomen, waarbij men nauwelijks meer ziet uit welke groep men afkomstig is.

Het is gebleken dat wij onze strijdvaardigheid kunnen behouden, ook wanneer wij deel hebben in al die moeilijke omstandigheden die een gemengd kabinet meebrengt; aan de opbouw van ons land, aan de vergroting van de sociale rechtvaardigheid en het werk aan verbetering van de internationale verhoudingen in Europa en in de wereld.

Spr. is overtuigd dat dit Congres voor ons allen een versterking zal betekenen, die ons met grotere moed, geestdrift en vertrouwen de toekomst doet tegemoet-gaan.

De *Voorzitter* brengt dank aan pg. Drees voor de verbondenheid, die hij getoond heeft door zijn woorden.

Op zijn voorstel besluit het Congres over de inleiding van pg. De Roos niet te discussiëren.

Voorstel 42 is zodanig met deze rede verbonden, dat kan worden volstaan dit daarmede als afgehandeld te beschouwen. Het kan worden overgenomen voor het beleid van het Partijbestuur.

Het woord is vervolgens aan pg. *Burger* voor zijn inleiding over: *Het politieke beeld van Nederland.*

[missing] spr. ziet naar de gro[missing]

verwante organisaties, dan ziet hij niet in waarom wij zo'n slechte periode voor de Partij van de Arbeid tegemoet zouden gaan. Men kan erop vertrouwen, dat de partijgenoten die reeds zoveel tot stand hebben gebracht, in het bijzonder ook de Fakkeldragers, weer hun schouders onder het werk zullen zetten.

Spr. zegt, dat hij zijn best doet als voorzitter van een gemengd kabinet en als minister-president zoveel mogelijk te zijn de vertegenwoordiger van ons volk in zijn geheel. De regering zou zwakker staan, wanneer de leden daarvan die uit bepaalde bevolkingsgroepen voortkomen, de verbindingen daarmee loslieten en zich niet weer eens dompelden in het versterkende bad van de saamhorigheid met gelijkdenkenden, en daardoor een stuk van het vertrouwen zouden missen, omdat men niet enkel de technische bestuurder moet zijn, maar ook degeen van wie men in de bevolking begrijpt wat men wil, wat men doet en waarom men het doet en waarbij de verbondenheid met die groepen waarmee men in de eerste plaats contact heeft, behouden blijft.

Als wij zien uit welke diepten van ellende wij na de bevrijding gekomen zijn en hoe in onze beweging die verschillende groepen zijn samengekomen, waarvan altijd moest worden afgewacht of zij tot eenheid zouden groeien, als wij zien naar de weg die is afgelegd en naar het heden, dan zijn wij inderdaad tot een prachtige eenheid in de Partij gekomen, waarbij men nauwelijks meer ziet uit welke groep men afkomstig is.

Het is gebleken dat wij onze strijdvaardigheid kunnen behouden, ook wanneer wij deel hebben in al die moeilijke omstandigheden die een gemengd kabinet meebrengt; aan de opbouw van ons land, aan de vergroting van de sociale rechtvaardigheid en het werk aan verbetering van de internationale verhoudingen in Europa en in de wereld.

Spr. is overtuigd dat dit Congres voor ons allen een versterking zal betekenen,
die ons met grotere moed, geestdrift en vertrouwen de toekomst doet tegemoetgaan.

De *Voorzitter* brengt dank aan pg. Drees voor de verbondenheid, die hij getoond heeft door zijn woorden.

Op zijn voorstel besluit het Congres over de inleiding van pg. De Roos niet te discussiëren.

Voorstel 42 is zodanig met deze rede verbonden, dat kan worden volstaan dit daarmede

als afgehandeld te beschouwen. Het kan worden overgenomen voor het beleid van het Partijbestuur.

Het woord is vervolgens aan pg. *Burger* voor zijn inleiding over: *Het politieke beeld van Nederland.*

Burger: Waarde toehoorders. Er zijn drie afdoende redenen, waarom het vandaag meer dan ooit op staatkundig terrein onze roeping is, pal te staan voor de democratie.

De *eerste* is, dat wij terugzien op een periode van de strijd om de emancipatie : van verschillende volksgroepen. Grote volksgroepen, erger vergeten dan welke huidige vergeten groep ook, waren uitgeschakeld van het openbare leven, hoezeer daarin de vraagstukken aan de orde waren, die hun geestelijk en materieel ten nauwste raakten. Zij telden niet mede als volwaardige medeburgers, waar beinvloeding van het regeringsbeleid hen werd onthouden. Onder velerlei leuzen [missing]